PRO LEUDAL

Voorzitter,

Vandaag bespreken we de eerste begroting van deze nieuwe gemeenteraad. Voor PRO ook een eerste keer dat we het overleg over de begroting mogen meemaken.

PRO ziet deze begroting als meer dan een vertaling van het financiële beleid. Het is ook een eerste opzet van de koers die we voor Leudal willen inzetten voor de komende jaren. Daarnaast zal de bespreking van de begroting ook een toets zijn voor de toezegging van de voormalige formateur gedaan tijdens de coalitieverklaring op 9 juni, waarin hij namens Ronduit Open en Samen Verder aangaf in te willen steken op breed gedragen beleid en dat de coalitie hiervoor een handreiking aan de oppositie zou doen.

PRO Leudal stelt vandaag een vraag centraal. Zetten we met deze begroting een nieuwe stap naar een groen, sociaal en leefbaar Leudal waarin ook de financiële kaders houdbaar zijn voor de langere termijn.

En daar zit voor PRO ook de pijn. We bespreken vandaag een beleidsarme begroting. Misschien wel een te beleidsarme begroting. Noodzakelijke keuzes om ook de komende jaren een financieel gezonde balans te vinden worden uitgesteld. Uitgesteld naar de kadernota 2028 – 2031. Daarmee verliezen we weer een half jaar aan tijd. Tijd die we hard nodig hebben. Het college spreekt over een richting die ze samen met de gemeenteraad en inwoners vorm willen geven. Wetende hoelang een goed inspraakproces duurt en hoe veel tijd de implementatie van nieuw beleid vraagt is het onverantwoord om de keuzes opnieuw een half jaar uit te stellen.
Voor PRO zijn de keuzes duidelijk, investeren in het sociaal domein, betaalbaar wonen, leefbaarheid van de kernen, en in natuur en klimaat. Keuzes die alles met elkaar te maken hebben. Met een betaalbare woning blijven jongeren in Leudal wonen. Een jong gezien zorgt voor draagvlak voor scholen met voldoende leerlingen, voor verenigingen waarbij het ledenaantal niet terugloopt en voor voorzieningen. Het totaal van de begroting zal PRO dan ook beoordelen vanuit het maatschappelijke perspectief.

1. Het sociaal domein

Veel van de activiteiten in het sociaal domein uit de begroting kunnen we onderschrijven. We missen wel een visie. Voor PRO is het sociaal domein geen kostenpost maar een investering voor de toekomst

In het sociaal domein zijn er vanuit PRO grote zorgen over de nieuwe WMO. Veel mensen dreigen hun hulp kwijt te raken. Laten we als gemeente niet afwachten maar zo snel mogelijk het debat voeren over hoe we de uitgeklede WMO vorm kunnen geven binnen Leudal. We horen graag van de portefeuillehoudster hoe zij hier tegenaan kijkt.

Twee speerpunten willen we vandaag inbrengen.

Het college heeft aangekondigd om een deel van de financiële ruimte te willen gebruiken voor lastenverlichting voor inwoners. Een algemene lastenverlichting lijkt eenzelfde opbrengst te hebben voor eenieder. In de praktijk is dit zeker niet zo. 100 euro belastingverlaging is voor een gezin met 2 x modaal heel iets anders dan 100 euro belastingverlaging voor een alleenstaande ouder die iedere maand moet kiezen welke rekening het eerste betaald wordt. En ja, armoede bestaat echt in Leudal. Qua armoede scoort Leudal gelukkig lager dan de landelijke cijfers. Desalniettemin leeft 1,7% van de inwoners van Leudal volgens het CBS onder de armoedegrens. Dat zijn 260 gezinnen en ruim 600 inwoners, waaronder ook veel kinderen.

Veel van deze gezinnen hebben weinig of niets aan het nu voorliggende voorstel tot verlaging van het vastrecht van de afvalstoffenheffing. Vaak hebben ze hier al vrijstelling van. Deze groep gaat dan gemiddeld ook veel minder tot niet profiteren van de nu voorliggende regeling.

PRO stelt in een **motie 2026-23** voor om bij de verdeling van deze middelen ook deze doelgroep in het oog te houden en in de uitwerking te onderzoeken hoe zij ook van de voorgestelde lastenverlichting kunnen profiteren. We kunnen ons gewoon niet voorstellen dat er hier ook raadsleden aan tafel zitten die geen oog hebben voor de inwoners die echt onder de armoedegrens leven.

Het tweede speerpunt binnen het sociaal domein vanuit PRO is gericht op de sociale boekhouder. Het college is voornemens om in 2027 de meerwaarde van een sociaal boekhouder te gaan onderzoeken.

Vanuit PRO bevreemdt ons dit sterk. De rol van sociaal boekhouder heeft zijn meerwaarde in de ons omringede gemeenten zoals Roermond en Echt-Susteren al volop bewezen. Daar is de sociaal boekhouder als gratis hulpverlener een belangrijke functie voor inwoners bij het op orde krijgen van hun persoonlijke geldzaken, het aanvragen van toeslagen en het voorkomen van schulden. Middels een **amendement 2026-20** roepen we vanavond het college op om zich niet langer in onderzoeken te verdiepen maar nu over te gaan op directe hulp voor deze inwoners. In het amendement vragen we om de rol van de sociale boekhouder begin 2027 in te voeren met een pilot en met een evaluatie eind 2027. Daarna kan definitieve besluitvorming over de functie van de sociale boekhouder plaatsvinden.

2. Groen en milieu.

We omarmen de initiatieven om te vergroenen en de voetafdruk die we achterlaten kleiner te maken.

Goed om te zien dat de gemeente bij de nieuwe pachtovereenkomsten het niet gebruiken van bestrijdingsmiddelen beloont met een korting van 20%. Goed om te zien dat we inzetten op vergroenen van de dorpskernen zoals in Nunhem, Haelen en mogelijk ook Neeritter. In dit kader zijn we ook positief over de wijziging van het omgevingsplan met een pilot buitengebied waarin veehouderijen de mogelijkheid krijgen om te stoppen en de vrijkomende gronden een andere, en minder milieubelastende functie krijgen.

In dit kader noem ik ook het Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) PRO heeft al vragen gesteld over het gebruik van duurzame materialen bij de uitvoering van het IBOR. Het college heeft al toegezegd om waar mogelijk milieuvriendelijke maatregelen en duurzame materialen in te zetten. Deze toezegging vertalen we

nu bij de bespreking van de begroting graag in een **motie 2026-22** waarin we het college oproepen om expliciet vast te leggen dat waar mogelijk milieuvriendelijke maatregelen en duurzame materialen ingezet worden.

Onder deze paragraaf benoemen we ook onze ernstige zorgen voor het bedrijventerrein Zevenellen. De toezeggingen uit de verkiezingsprogramma's en de uitspraken tijdens de verkiezingsdebatten zien we onvoldoende terug in de begroting.

In paragraaf 2,3 verkeer, vervoer en waterstaat van de begroting lezen we de maatregelen om de bereikbaarheid van bedrijvenpark Zevenellen dusdanig vorm te geven dat de overlast voor onze inwoners zoveel mogelijk beperkt wordt. Maatregelen die wat PRO betreft niet ver genoeg gaan.

Opvallend vinden we dat dit dossier verder nauwelijks aandacht krijgt in de begroting, niet in de paragraaf volksgezondheid en milieu en ook niet bij de paragraaf economie.

De vestiging van zwaar vervuilende industrie op dit terrein en de daarmee gepaard gaande overlast en gezondheidsrisico's voor omwonenden krijgt geen aandacht. Daar maken we een groot bezwaar tegen. Zevenellen is en blijft een bedrijventerrein. Dat staat vast. Als gemeente hebben we de taak om de gezondheid van de inwoners te beschermen. Dat geldt ook voor de leefbaarheid rondom dit bedrijventerrein. Daarom roepen we het college in **motie 2026-21** op om de taak om de gezondheid van de inwoners te beschermen en de leefbaarheid in stand te houden. We brengen deze motie vandaag in stemming en vernemen graag welke fracties staan voor de gezondheid van onze inwoners en welke fracties kiezen voor economische winst sec.

3. Bouwen.

PRO staat voor bouwen in alle kernen en voor voldoende sociale huurwoningen. We zien belangrijke aanknopingspunten hierin. Op veel plaatsen zijn er mooie bouwplannen en op een aantal plekken wordt er al gebouwd. Maar een woning is pas een thuis als iemand de kosten kan opbrengen. Voor PRO is het nog de vraag hoeveel sociale huurwoningen er uiteindelijk de komende jaren gebouwd gaan worden.

Vanuit landelijk huisvestingsbeleid is er een dwingende streefnorm dat iedere gemeente toe moet werken naar minimaal 30% sociale huurwoning. Leudal scoort zeer laag. In de huidige woningvoorraad is slechts 12% sociale huur.

In de **motie 2026-24** roept PRO de gemeente op om bij nieuwbouwprojecten in de komende jaren in te zetten op het realiseren van minimaal 30% sociale huurwoningen.

4. Participatie van burgers en stimuleren van eigen initiatief van burgers.

De gemeenteraad is de stem van Leudal. We vertegenwoordigen onze inwoners, maar daarmee stopt onze democratie niet. We roepen het college, en het ambtelijk apparaat op om meer gebruik te maken van de kracht van onze inwoners. Vele goede initiatieven zoals bv. Roggel Bruist verdienen ondersteuning. De gemeente moet die energie niet overnemen maar versterken.

Daarom pleit PRO nadrukkelijk voor meer ruimte voor inwonersinitiatieven en voor een gemeentelijke organisatie die staat voor de insteek waarbij niet naar regels maar naar mogelijkheden gekeken wordt. Vanuit het uitdaagrecht binnen wet versterking participatie op decentraal niveau zullen veel initiatieven van burgers en groepen ingediend worden. Laten we deze omarmen, alleen samen met de burgers kan Leudal bouwen aan een groene en sociale toekomst.

In dit kader vragen we ook aandacht voor het implementatieplan van het accommodatiebeleid. Het college heeft toegezegd dat ze in het implementatieplan de grootste pijnpunten willen wegnemen. Als dit betekent dat de spelregels veranderen dan gaat PRO ervanuit dat het college eerst terugkomt naar de raad. Graag vernemen we van de portefeuillehouder hoe hier tegenaan gekeken wordt.

Voorzitter, ik kom aan het eind van mijn betoog.

De verkiezingen van 2026 hebben geleid tot nieuwe politieke verhoudingen. De coalitie is aan zet om te bepalen wat voor een gemeente we willen zijn.

PRO wil hierin een constructieve rol innemen. We zullen alle voorstellen die leiden tot meer groen, meer sociaal en toename van de leefbaarheid steunen.

We moeten hiervoor financiële keuzes maken. Dat is niet te voorkomen. Maar een gezonde ambitie past hier ook bij. Niet minder investeren maar slimmer en selectiever investeren. Keuzes maken die draagvlak hebben in onze gemeente. De vraag wat vinden we als gemeente belangrijk genoeg om geld aan uit te geven staat de komende jaren centraal. PRO blijft daarbij kiezen voor groen, voor sociaal en voor leefbare kernen.

Dank u voor de aandacht.